

P H N S

1 6 0 6

8952

Rep. XXXV. 3. no. 58.

De
SYMPTOMA-
TVM CAUSSIS

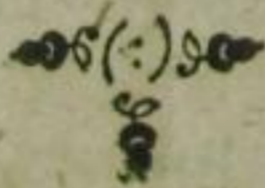
DISPUTATIO QUARTA:

In quâ,
Cœlesti Clementiâ Iuvante,

SUB PRAESIDIO
DANIELIS SENNERTI,
PHIL. ET MEDIC. DOCTO-
RIS ET PROFESS. P.

Respondentis partes sustinebit

M. CASPAR CHOLIUS,
ex Valle Ioachimicâ.
• *Ad tertium ante Nonas Maij.*

VVITEBERGAE,
Excudebat Johan: Schmidt, Anno
M.DC.V.

Viro tum longâ experienciâ,
tum magnâ virtutum copiâ in-
structissimo,

DN. IOANNI FUCHSIO, IN-
CLYTÆ REIPUBLICÆ BRVNSVI-
CENSIS PHARMACOPŒO ORDINA-
rio, sympatriotæ & fautori meo.
benevolo,

hanc disputationem
sacram esse iubeo.

CASPAR CHOLIVS
ex Valle Ioachimicâ.

THESIS PRIMA.

Orum adhuc symptomatum, in quibus animales actiones pleræq; vel etiam omnes laeduntur, causæ investigandæ sunt; quales sunt Carus, Catoche, Apoplexia, Epilepsia, Incubus: Id quod hac disputatione expeditum reddemus.

II. Cari primò propriè sic dicti, in quo non solum est somnus longior & profundior, quod ebrius accidit, neque etiam somnus tantum, ex quo æger non facile expergiscitur, quod accidit in comate, sed tam somno profundo detinetur, ut vocatus etiam non audiat, & punctus vix sentiat; causa proxima est anteriorum cerebri ventriculorum angustia. Unde etiam vicinum & proximum apoplexiæ malum est, atque in eo omnis animalis actio tollitur, solum respiratione illa sa, quæ in apoplexia etiam afficitur.

III. Angustia hæc triplicem causam habere potest, nimirum obstructionem, compressionem, subsidentiam. Obstructio pendet à vaporibus copiosis, quales in nonnullis febrium accessionibus ad caput elati carum efficiunt; vel pituitæ copia, quæ ventriculos cerebri replet & obstruit. Compressio fit vel à causa externa quacumq; cranium & cerebrum violenter comprimente, vel interna, ut φλεγματώσει διαθείσει in ipso cerebro consistente. Subsidentia causa imprimis sunt vehementes dolores. Dum enim ob insignes dolores vel acutos morbos spiritus animales dissipantur vel alio avocantur, fit, ut cerebri meatus, & potissimum eius ventriculi, spiritu exinaniti in se ipsos concidant, & subsidentia subsequatur.

IV. Catoche deinde ortum habet à frigida & sicca partis cerebri posterioris, vel potius nervorum inde prodeuntium intemperie, cum materia quoq; tali, quæ est vapor aut humor melancholicus in partem cerebri posteriorem infusus. Quæ pars cum durior sit & siccior, facile nervis illis, qui duriores etiam ab eâ oriuntur, frigida & sicca intemperie affectis, non solum motus voluntarius & tactus perit, sed

totum in super corpus tensum & rigidum relinquitur. Ita Galeni con-
discipulus, cum ex assiduo studio fatigatus in valde siccam & frigi-
dam cerebri intemperiem incidisset, hoc malo correptus est. Et Fer-
nelius pariter quendam, dum literis sedulo invigilaret, hoc morbo
correptum vidit. Adesse autem cum intemperie etiam materiam,
neq; intemperiem sine materia ad mali huius generationem sufficere,
repentina huius mali invasio docet. Cito enim fit & cito desinit; ut
quater etiam aut pluribus hoc malum vicibus uno die revertatur.

V. Apoplexiæ verò causa proxima est cerebri angustia, dum ni-
mirum non solum ventriculi, sed etiam meatus cerebri angustiores
redduntur & occluduntur: unde spirituum animalium in partes sub-
iectas influxus & aditus prohibetur. Hoc modo enim omni transitu
spirituum ex cerebro impedito, omnes actiones animales subito tol-
luntur.

VI. Angustia autem hæc ventriculorum & meatuum cerebri or-
tum habet vel à compressione, vel ab obstructione. Compressio fit in
ea διαδίσει, quam Galen. 2. Aphor: 42. φλεγμονώδης nominat, à sanguine
scilicet copia sua arterias carotidas aliaque vasa cerebri, ac imprimis
plexum, qui Choroides nominatur, ita replente ac tendente, ut, & ven-
triculis & substantia cerebri seu meatibus & poris angustioribus red-
ditis, & spiritus vitales à corde ascendere, atq; animales à cerebro ad
inferiora descendere non possint.

VII. Nominatur autem à Galeno hæc causa comprimens non
φλεγμονή, sed φλεγμονώδης διάδεσις, quoniam sanguis intra vasa ad-
huc continetur, non exiit in substantiam cerebri excidit: quod si ac-
cidisset, phrenitis aut lethargus oriretur, febrisq; produceretur; quæ
tamen apoplexiam non comitatur.

VIII. Atq; hæc est illa apoplexia sanguinea, cuius multi mentionem
faciunt, quam excitant τῶν φλεβῶν ἀπολήψεις, cuius meminit Hipp. 4.
de rat. victus: in ac. aph. 23. & multus sanguis in principium animantis
confertim incumbens, ut scribit Galenus lib. de curat. per venæ sect.
cap. 5. Quam tamen causam nonnulli minus dextrè explicant. Sunt
enim plurimi, qui existimant, non solum ab hac φλεγμονώδης διάδεσει,
& cerebri vasorumque cerebri angustia fieri apoplexiam sanguineam,
sed etiam cum meatus spiritus ad cerebrum tendentes, qui sunt arte-
ria carotides, & venæ iugulares, replentur & obstruuntur,

Sed

IX. Sed fieri hac de causa apoplexiam non posse, patet ex iis, quæ scripsit Galenus l. 2. de decret. Hipp. & Platon. c. 6. Nam cum ibi doceat, constrictis & ligatis arteriis carotidibus, & venis iugularibus, hominem neque sopiri neque motum amittere, experientia id ipsum approbante, multominus his repletis & obstructis apoplexiâ homo corripietur. Hoc quidem verum est, ex tali malo diutius perseverante: hominem tandem in vitæ discrimen conjici posse; cum spiritus vitales cerebro communicari non possint: apoplexia tamen, quæ subito comprehendit, inde oriri non potest.

X. Obstructio frequentissimè fit ab humore frigido & crasso, potissimum pituitoso. Hic enim extra vel intra cranium collectus, si calore externo in eodem liquatus fuerit, vel a frigore è capite in ventriculos expressus, subitoq; cerebrum & ventriculos eius occupaverit, apoplexiam efficit. Nonnunquam etiam ortum habet à melancholia, ut testatur Galen. 6. aphorif. 67.

XI. De Epilepsiâ verò causâ magna est inter medicos, præcipuè recentiores, controversia. Galenus, & qui eum sequuntur, statuunt Epilepsiâ provenire ab humore crasso & lento, pituitoso vel melancholico, qui quidem non integrè, quod fit in apoplexia, sed ex parte saltem cerebrum obstruat, Recentiores verò plurimi à vellicatione & mordicatione vaporum malignorum & humorum tenuium atq; acrimam provenire asserunt.

XII. Atque cur ita statuunt, & causam Epilepsiâ vaporem potius & materiam tenuem, quam crassam constituent, causas non planè leves asserunt. Nam ex partium aliarum consensu, vapore, aut aura maligna in caput effumante, plurimos Epilepsia corripit, satis constat. Exemplum pueri, cui aura ex tibia per femur & ilia, ac per latera ad cervicem ad caput usq; ascenderet, 1. de locis affectis c. 7. & alterius juvenis Grammatici, qui quoties doceret, aut cogitaret intentius, aut in ediam sustineret, aut irasceretur, epilepsia ex affectu oris ventriculi corripiebatur 5. de locis affectis c. 6. recitat Galenus. Et Epilepsiam visam esse, quæ in summo vertice capitis originem haberet, narrat Fernelius. Atq; aliorum exempla, quibus ex cruribus, extremis digitis, alijsq; partibus epilepsiâ causa ad caput ascenderet, passim apud autores obvia sunt.

XIII. Quæ omnia satis manifestè evincunt, plurimas epilepsias à vapore aut materiâ tenui cerebrum laceffente, non ab humore crasso obstructo oriri. Atq; hæc cum ita evidentia sint, ut negari non possint:

B ideo qui antiquorum defensionem suscipiunt, concedunt, eam epilepsiam, quæ per consensum ab alijs partibus fit, à vaporibus malignis & humoribus tenuibus & acribus, originem habere: at veram epilepsiam, & quæ sæpe accidit, ex obstructione fieri ab humoribus crassis, ut plurimum pituitosis, quandoq; etiam melancholicis, defendunt.

XIV. Verum illi huic responsioni non acquiescunt. Nam sive in cerebro causa Epilepsiæ hæreat, sive aliunde transmittatur, cum idem affectus inde oriatur, necesse est, ut ad communem efficiendi rationem utraq; reducatur, & unam atq; eandem utraq; in cerebri ventriculis gignat dispositionem, quæ epilepticorum symptomatum causa proxima & immediata statuatur. At credibilius est, eam esse vellicationem illam & mordicationem à vaporis & materiæ tenuis acrimonia & prava qualitate, quam ut infensam & molestantem dum cerebrum ac genus nervosum conatur excutere, epilepticam convulsionem efficit: quam obstructionem ab humoribus crassis.

B XV. Nam si ab humore crasso obstruente hoc malum ortum haberet, tam citò non discuteretur, & humor ille crassus è ventriculis & cerebro in nervos impulsus paralytin frequenter efficeret, ut soluta fit apoplexia. Si etiam crassus humor obstruens tantum epilepsiam efficeret, motus aut planè tolleretur, aut saltem imminueretur, non verò depravaretur. Et certè si ab obstructione solum & ita ab eadem causa, à qua ^{apoplexia} epilepsia, ortum haberet, hoc saltem discrimine, quod humor crassus in ^{apoplexia} epilepsia perfecte obstruit ventriculos cerebri, in epilepsia non perfecte: tantum maioris & minoris ratione differrent, neque tam diversissima haberent symptomata.

XVI. Ex his itaque concludimus, epilepsiam fieri à materia non præcipuè quantitate peccante & obstruente, sed qualitate potius prava cerebro infensa & molesta. Nam dum à materia aliqua, sive ea humor sit, sive vapor, prava qualitate infecta, vel in cerebro genita, vel aliunde transmissa, cerebrum lacepsitur, ipsum, & nervosum genus contrahitur & cõcutitur, ut illud molestum expellat; unde motus cõvulsivi & in principio epilepsiæ accessionis motus depravatio; quam postea sequitur animalis functionis ablatio, ob cerebri ventriculorum angustiam.

XVII. Materia enim illa, quæ cerebrum stimulat, sive à facultate expultrice in ventriculos cerebri detrudatur & impellatur, in quibus obstructionem efficit; sive irritatione & vellicatione illa efficiat, ut cerebri ventriculi subsideant, tanguistiæ ventriculorum cerebri causa

causa

caussa est, ob quam spirituum animalium in corpore defectus & ita actionum animalium abolitio sequitur.

XVIII. Incubi denique, qui nihil aliud est, quam respirationis cum pravo insomnio offensio, seu pravum insomnium de onere thoraci incumbente, respirationemq; impediens, est vapor crassus posteriorem cerebri ventrem, seu meatum illum, qui ad principum spinalis medullæ tendit, obstruens.

XIX. Nam cum vapor crassior, sive à pituita sive à melancholia in hypochondrijs aut circum præcordia hærente ad caput attollitur, posterioremq; cerebri ventriculum obstruit, spiritibus animalibus ea ex parte transitus intercluditur, & motiva functio læditur, atq; insomnium de mole pectori incumbenti oritur.

XX. Quamvis enim, ut dictum iam, universa motiva functio lædatur; unde incubo laborantes nec clamare, nec manus aut pedes attollere & satis movere possunt: tamen cum respiratio animalibus maxime necessaria sit, & reliquis sensuum ac membrorum actionibus, quasi consopitis sola maneat superstes, hanc etiam potissimum sibi læsam esse sentiunt, & proinde quasi ab incumbente aliquo thoracem sibi comprimere, seque suffocari somniant. Neq; enim raro accidit, quod læsa parte quadam, vel causa morbifica alicubi hærente, in somno de loco affecto vel materia morbifica admoneamur. Sic quidam vulnus in ea parte, in qua humor aliquis noxius hærebat, se accepisse somniat: sic ille, apud Galenum, somniabat, alterum crus sibi lapideum factum, cui illud paulò post paralyticum evasit.

XXI. Accidit hoc malum præcipue supino decubitu; & quod in hoc situ plures vapores in caput attolluntur, & quod materia ad cerebri posteriora convertitur: & quidem potissimum primo somno, quando vapores crassiores maiore copia è nutrimento ad caput elevantur: maximeq; post crapulam & cruditatem, per quam materia in inferiore ventre hærens, quasi surgefcit, & augetur, vaporesq; crassi plurimi excitantur.

F I N I S.

